

דבורה ותתמה בו ו', והיננו מה
שכתוב (שופטים ה) ותשר דבורה.
ובמקום הזה החותם של השם
הקדוש שחתם בו.

ואותו המפתח, כשפותח בתורה
שבעל פה, צריכים להודיע לו,
וזהו תניא, איתן מושבך, ברייתא
מחוץ לגוף. איתנים הם תנאים,
עמודים תומכים מחוץ לגוף.
עכשו יש להודיע דבר, בזמן
שאלה לתורה שבכתב נקראים
איתנים - לתורה שבעל פה
נקראים תנאים. איתן אל התורה
שבכתב. תניא אל התורה שבעל
פה, והכל כראוי.

חברים, הריני בשדה. שלמה
המלך והגבורים החזקים שלו
זבא וימצא זקן אחד עיף בכחו,
חזק גבור, מנצח קרבות. הריני
יודע שיבא, ועומד אחר סלע
השדה והוא משגיח בי ואיך
גבורתי עומדת בשדה, לבדו
משגיח, שהוא איש שלום, בעל
השלום, והולך לו. עכשו, זקן,
גבורתך עליך, ואפה לבד בשדה,
שוב למקומך והתר כלי זינך
מעליך. (כמי שיצא מן השדה).

שמעו הרים את ריב ה' והאתנים
מסדי ארץ (מיכה ו). שמעו הרים,
כמו שאמרנו. והאתנים מסדי
ארץ, מסדי ארץ ודאי, שהרי
ממנו נזונית, ומתם מקבלת כל
יום, והם מסדי ארץ.

כי ריב לה' עם עמו. מי הוא זה
שיכול לקום בריב של הקדוש
ברוך הוא (כל שבו) בישראל? ועל
זה אמר לאלה, שמעו הרים את
ריב ה' - זהו ריב אחר. קום ריב
את החרים - זה ריב שני. שמנצח
בהם הקדוש ברוך הוא כל
הריבות הללו לישראל, וכל אותם
תוכחות, כלם פאב המוכיח את
בנו, והרי פרשוה.

לישראל, וכל אינון תוכחות, כלהו כאבא דאוכח לבריה, והא אוקמוה.

וחתים ביה ו', והיננו דכתיב, (שופטים ה) ותשר
דבורה. ובאתר דא, חתימו דשמא קדישא,
דאחתים ביה.

וזהוהא מפתחא, כד פתחא בתורה שבעל פה,
בעינון לאשתמודעא ליה, ודא איהו
תניא, איתן מושבך, ברייתא לבר מגופא.
איתנים: אינון תנאים. עמודים סמכין, לבר
מגופא. השתא אית לאודעא מלה, בזמנא
דאלין לגבי תורה שבכתב, אקרון איתנים.
לגבי תורה שבעל פה, אקרון תנאים. איתן,
לגבי תורה שבכתב. תניא, לגבי תורה שבעל
פה. וכלא כדקא יאות.

חברייא, הא אנא בחקלא. שלמה מלפא,
וגוברין תקיפין דיליה. ייתי וישבח
חד סבא, לאי בחילא, תקיף גיפר, נצח
קרבין. הא ידענא דאתא, וקיימא לבתר טינרא
דחקלא, והוא אשגח בי, והיך גבורתי קיימא
בחקלא, בלחודוי אשגח, דאיהו איש שלום,
מאריה דשלמא, ואזל ליה. השתא סבא,
גבורתך עלך, ואנת בלחודך בחקלא, תוב
לאתרך. ושארי זינך מעלך. (ר"א כמאן דנפיק מן חקלא)
שמעו הרים את ריב יי' והאתנים מוסדי
ארץ. (מיכה ו) שמעו הרים כדקאמרן.
והאתנים מוסדי ארץ, מוסדי ארץ ודאי, דהא
מנייהו אתון, ומנייהו קביל כל יומא, ואינון
מוסדי ארץ.

כי ריב לה' עם עמו, (מיכה ו) מאן הוא
דיכיל למיקם בריב דקודשא בריך הוא
(כל שבו) בישראל. ועל דא אמר לאליון, שמעו
הרים את ריב ה', דא איהו מצותא חדא.
קום ריב את החרים, מצותא תניינא. דנצח
בהו קדשא בריך הוא, כל אליון ריבות
לישראל, וכל אינון תוכחות, כלהו כאבא דאוכח לבריה, והא אוקמוה.

בַּיַעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבַעַא לְנֻצְחָא בְּהַדְיָה, עֲמוֹ, מַה כְּתוּב? (הושע יב) וְרִיב לָהּ עִם יְהוּדָה וּלְפָקֹד עַל יַעֲקֹב. מַהוּ הָרִיב? כְּתוּב, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו. עַל דְּכַר זֶה בָּאָה תּוֹכְחָה, וְכָל אוֹתָם רִיבוֹת. וְכִי לֹא דְכַר גְּדוּל הוּא, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו וְגו' ? זֶה אֵינוֹ דְּכַר קִטְן מַה שַּׁעֲשֵׂה בְּבָטָן. וְכִי רַמְאוֹת עֲשֵׂה בְּבָטָן? כֵּן, וְדַאי.

ס"א

(והרי נאמר) (אבל) שֶׁבְּכָל דְּחָה יַעֲקֹב אֶת עֵשׂוֹ אָחִיו, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק כָּלֵל. עֵשׂוֹ לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא מֵאֶחָד שֶׁהֵם שְׁנַיִם, שִׁפְתוֹב (בראשית כו) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. פְּעַמִּים הִיָּה צָרִיף (לכתב), מַה זֶה "זֶה"? אֲלֵא אֶחָד שֶׁהִקִּישׁ לְשְׁנַיִם, אֶחָד שִׁיַּצָּא לְשְׁנַיִם, וּמַהוּ? בְּכַרְתִּי. שֶׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִהְיָה בְּרַכְתִּי. זֶה פְּעַמִּים - אֶחָד שֶׁהִקִּישׁ לְשְׁנַיִם.

וְדַאי יָדַע עֵשׂוֹ מַה שַּׁעֲשֵׂה לוֹ בְּבָטָן, אֲכַל הַשֵּׁר הַמְּמַנָּה שְׁלוֹ הִיָּה יוֹדַע, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רָגַשׁ אֶת הַשְּׁמַיִם וְחִילִיָּהֶם לְקוֹל הַזֶּה, שֶׁהָרִי בְּרָכָה וּבְכוּרָה לֹא תִבַע הַמְּמַנָּה שְׁלוֹ, וְלֹא אָמַר. שֶׁהָרִי בְּרָכָה הִיָּה לוֹ לְתַבַּע וְלֹא תִבַע. אָחִיו הָרִי וְדַאי שִׁתַּבַּע, שִׁפְתוֹב (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתַּעֲלֵם, וְלֹא רָצָה יַעֲקֹב לְתַת לוֹ לְאֹכֵל, עַד שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ אֶת בְּכוּרָתוֹ.

אִיזוֹ בְּכוּרָה נִטַּל מִמֶּנּוּ? הַבְּכוּרָה שֶׁלְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. בְּכַרָּה חֶסֶר ו'. אִזוֹ הוּא עַקֵּב אֶת אָחִיו. וְדַאי שַׁעֲשֵׂה אוֹתוֹ עַקֵּב וְזָרַק אוֹתוֹ לְאֶחָד. אִיזָה אֶחָד? שֶׁהִקְדִּים אוֹתוֹ, שִׁיַּצָּא בְּרַאשׁוֹנָה לְעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ, טַל אֶתָּה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתַחֲלָה, וְאֵנִי אַחֵר כָּף.

בֹּא וְרֵאָה מַה כְּתוּב, וְאַחֲרָי כֵּן יַצָּא אָחִיו וַיְדוּ אַחֲזַת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. מַה זֶה בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ? וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהִיָּה אוֹחֵז אֶת יָדוֹ בְּרַגְלוֹ? לֹא כָף. אֲלֵא יָדוֹ אוֹחֲזַת בְּמִי שֶׁהוּא הִיָּה עַקֵּב. וּמִיָּהוּ?

בַּיַעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבַעַא לְנֻצְחָא בְּהַדְיָה, מַה כְּתִיב, (הושע יב) וְרִיב לָיִי עִם יְהוּדָה וּלְפָקֹד עַל יַעֲקֹב. מַה רִיב אִיהוּ, כְּמָה דְכַתִּיב, (הושע יב) בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו. עַל הַאי מְלָה אֶתָּה תּוֹכְחָה, וְכָל אֵינוֹן רִיבוֹת. וְכִי לָאוּ מְלָה רַבְרַבָּא אִיהוּ, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו וְגו'. הַאי לָאוּ מְלָה זַעֲרָא אִיהוּ, מָאִי דַעֲבִיד בְּבָטָן. וְכִי עוֹקֵבָא עֲבִיד בְּבָטָן, אֵינִן וְדַאי.

ס"א

(נ"א וְהָא אֶתְמַר) (אבל) כְּכֵלָא, דְּחָה יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ אָחִיו, כְּגִין דְּלֹא יִהְיֶה לִיָּה חוֹלְקָא כָּלֵל. עֵשׂוֹ לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא מֵאֶחָד דְּאֵינוֹן תְּרִין, דְּכַתִּיב, (בראשית כז) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. פְּעַמִּים מִיבְעֵי לִיָּה, מָאִי זֶה. אֲלֵא, חַד דְּאֶקִּישׁ לְתַרִין. חַד דְּנַפֵּק לְתַרִין. וּמִאִי נִיָּהוּ. בְּכַרְתִּי אֶתְהַפְּכוּ אֶתְנוֹן, וְהָיָה בְּרַכְתִּי. זֶה פְּעַמִּים: חַד, דְּאֶתְקַשׁ לְתַרִין.

וְלֹא יָדַע עֵשׂוֹ מַה דַּעֲבַד לִיָּה בְּבָטָן, אֲבָל רַב מִמְּנָא דִילִיָּה יָדַע הָוָה, וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא אֶרְגִּישׁ שְׁמִיָּא וְחִילִיָּהוּ לְקָלָא דָא, דְּהָא בְּרָכָה וּבְכוּרָה לֹא תִבַע מִמְּנָא דִילִיָּה, וְלֹא אָמַר. דְּהָא בְּרָכָה הָוָה לִיָּה לְמַתַּבַּע, וְלֹא תִבַע. אָחִיו הָא תִבַע וְדַאי, דְּכַתִּיב, (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתַּעֲלֵם וְלֹא בַעַא יַעֲקֹב לְמִיָּהֵב לִיָּה לְמִיכַל, עַד דְּנִטַּל מִנִּיָּה בְּכוּרָתָא דִילִיָּה.

מָאִי בְּכוּרָה נִטַּל מִנִּיָּה, הַבְּכוּרָה דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא. בְּכַרָּה חֶסֶר ו'. כְּדִין עַקֵּב אֶת אָחִיו, וְדַאי דַעֲבַד לִיָּה עוֹקֵבָא, וְאַרְמִי לִיָּה לְאַחֲוָא. מָאִי אַחֲוָא. אֶקְדִים לִיָּה, דִּיפּוּק בְּקַדְמִיתָא לְהַאי עֲלָמָא. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ, טוֹל אֶתָּה הַאי עֲלָמָא בְּקַדְמִיתָא, וְאַנָּא לְבַתֵּר.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית כה) וְאַחֲרָי כֵּן יַצָּא אָחִיו וַיְדוּ אַחֲזַת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. מָאִי בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. וְכִי סִלְקָא דַעְתָּךְ